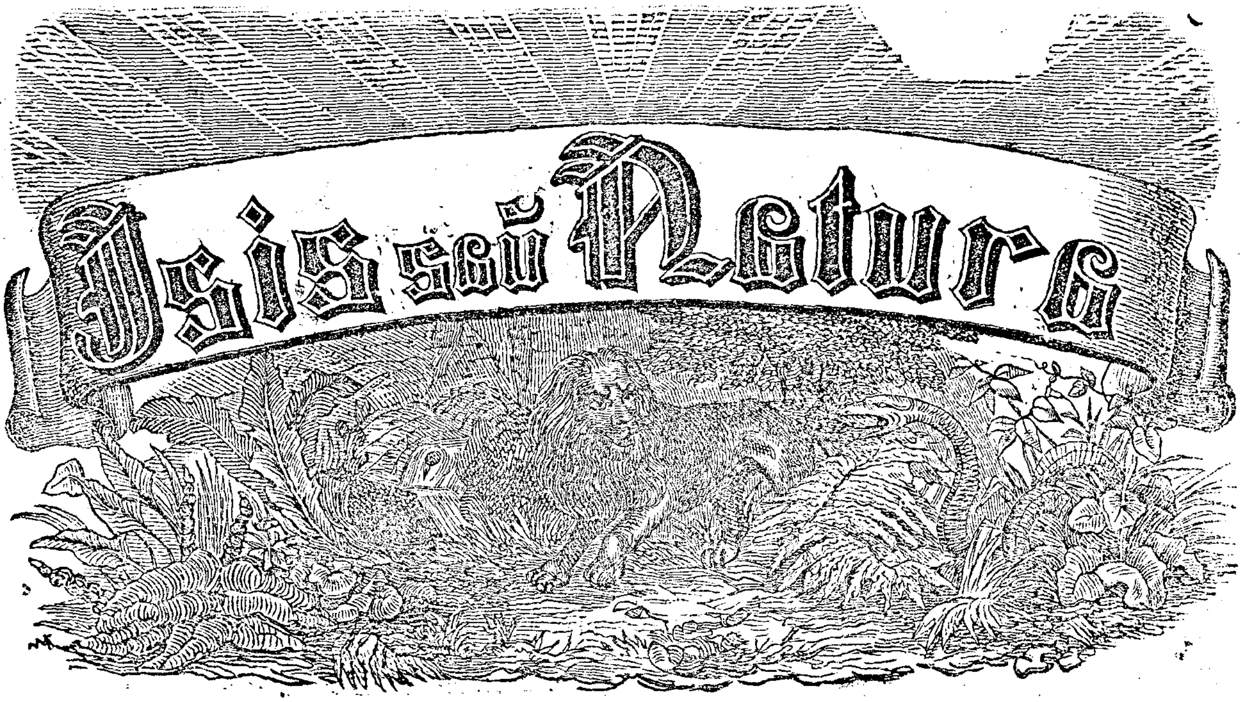

JURNAL

ПЕNTPȢ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОРȢ̆ NATȢPAЛЕ ШI ESAKTE, ÎN TOATE KЛASEЛЕ

Pediцeatȣ̆

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 31. (Anȣлȣ̆ алȣ̆ tpeiлеa) Бȣкȣpeшtĭ 22 Aвгȣstȣ̆, 1858.

Aepȣлȣ̆. IV.

Zefipȣлȣ̆.

Miшкapea чea dȣлчe a aepȣлȣĭ кȣnoskȣtъ sȣб nȣmipea de *zefipȣ̆* вa fi aкȣmȣ̆ oбiektȣлȣ̆ aчestȣĭ aptiкoлȣ̆. Aчeastъ ȣшoapъ sȣfлape este fъкȣtъ nȣ nȣmaĭ пentpȣ noĭ oamenii a ne mînгîia кȣ ръкopoasa sȣfлape, чi шi пentpȣ fлopĭ; eлȣ̆ pidiкъ пapfȣмȣлȣ̆ (miposȣлȣ̆) fлopiлopȣ̆ sпpe чepȣ̆, пpeкȣмȣ̆ ia шi sъmînцa лopȣ̆ пе apiпiле saле шi ле dепȣne întp'алtе лoкȣpĭ пе кape Natȣpa ле-a detepminatȣ̆ але înfpȣмȣseцa. Însъ fлopiле, toкmaĭ кa zeitъцiле din faбȣле, кълъtopeskȣ̆ în aepȣ̆; dapȣ̆ nȣ în кapъле de foкȣ̆, чi кapъле fлopiлopȣ̆ este zefipȣлȣ̆ destinatȣ̆ de кpeatopȣлȣ̆ a konsepвa гpъdina timпȣpiлopȣ̆ вiitoape.

Плantеле întp'adeвъpȣ̆ n'aȣ̆ faкȣлtatea de a se miшкa de sine; de aчeea natȣpa a detepminatȣ̆ zefipȣлȣ̆ пentpȣ dînseле кape sъ ле ажȣte tpansпoptȣлȣ̆ dintp'ȣnȣ̆ лoкȣ̆ întp'алtȣлȣ̆. Apбopiĭ de пе mȣnцĭ, пpeкȣмȣ̆ *ȣлmĭ, fpasinĭ шi mesteaкȣni* aȣ̆ niшte seminцe кape se tpansпoaptъ de вîntȣ̆. Aчeste seminцe але пъdȣpiлopȣ̆ пentpȣ цenepaцiȣnеле вiitoape, кълъtopeskȣ̆ în aepȣ̆ пînъ se кoбoapъ în niшte kîmпȣpĭ ȣnde sîntȣ̆ destinate a pъdiкa пе ȣpmъ fpȣmoaseле ȣмбpe. *Плantеле* кape кpeskȣ̆ лîngъ aпъ, пpeкȣмȣ̆ *пȣчii* шi *maслinii* пе apatъ o disпosiцiȣne шi maĭ admipaбiлъ. Seminцеле лopȣ̆ seamъnъ кȣ niшte miчĭ лȣntpi кa sъ пoatъ tpeчe maĭ ȣшopȣ̆ пeste aпe; шi întp'aчestȣ̆ кiпȣ̆ de mȣлtе opĭ se вede mȣлцime de aчeste лȣntpi плantiчe кa niшte fлote, de кopъбii плȣtindȣ̆ în aпъ în лȣngȣлȣ̆ pîȣpiлopȣ̆

трекîndȣ ла тальріле dепъртate пеntрȣ а ріdіка ш'аколо пȣоі колопії de felȣлȣ-лорȣ. Sъ пȣ кредеmȣ însъ, къ вîntȣлȣ каре поартъ плапtеле пе stревъzътоареле sале аріпі, ле арȣпкъ ȣnde'ї віnе! Nȣ! Аічї natȣра îшї аратъ а еї înaлtъ, înцелеаптъ шї віnе-фъкътоаре превеdере! În кліmеле речї, арворії (копачії) аȣ треввinцъ а fi акоперіцї кȣ чева maї калdȣ, шї tокmaї аколо zефірȣлȣ траnsпоартъ semіnцеле mȣшкілорȣ (la mousse) шї вȣреціlорȣ, ка съ креаскъ пе dînселе шї съ ле акопере; însъ пȣ пȣmaї în кліmеле речї, чі кіарȣ шї претȣtindinea веdemȣ арворї акоперіцї кȣ mȣшкі шї вȣрецї пе faца лорȣ. каре есtе еspȣsъ кътре meazъ-поапtе, fiindȣ-къ ачеастъ реціȣпе а оріzопtȣлȣї есtе maї frigȣроасъ de кîtȣ челе-л-алtе, къчі разеле soарелȣї нічї о dатъ пȣ ватъ sпре meazъ-поапtе. Ачеастъ îmпреціȣраре есtе fоарtе fолоsitoаре пеntрȣ кълъторї.— Чіпе есtе пе кîmпȣ шї пȣ шtie dірекціȣпеа реціȣпелорȣ оріzопtȣлȣї, съ se ȣіtе ла арворї, шї ȣпdе ва гъsі коажа акоперітъ de вȣрецї, съ шtіе къ ачеа реціȣпе есtе sпре meazъ-поапtе.

Întре кȣріоаселе релаціȣпї че se гъsескȣ întре аерȣ шї плапtе, тревȣе съ помепimȣ шї *челе ȣрmътоаре аdmіравіле* fепоmепе. În кліmеле калdе есtе о плаптъ кȣпоsкȣтъ *sȣв пȣmіре* de *floареа аерȣлȣї* каре п'аре треввінцъ de пъmîntȣ ка съ креаскъ. Ачеастъ плаптъ арȣпкатъ în аерȣ креште аколо шї se îmmȣлцеште кȣ пtіtа ісцеалъ, în кîntȣ пеste пȣцinї апї ȣмвра еї îmвръцішеазъ ȣпȣ mаре локȣ.— *Кіпезії* întреввінцеазъ ачеастъ аdmіравілъ floаре а акопері ȣліце шї кіарȣ ораше întрецї кȣ ȣмвра еї.— Че кȣріоsȣ sпекtаколȣ, кîndȣ intръ чіпе-ва întр'ȣпȣ орашȣ шї'лȣ гъseште пеste totȣ ȣмврітȣ d'о плаптъ каре п'аре нічї о комȣпікаціȣпе кȣ *пъmîntȣлȣ*, трѫгîndȣ totȣ *пȣtріmіntȣлȣ* sъȣ din аерȣ!

Чіпе пȣ se mіръ вѫzîndȣ аічї аdmіравілеле опере але natȣреї, каре, fъкîndȣ чеea есtе fрȣmоsȣ, 'ла fъкȣtȣ totȣ d'о datъ ка съ fie шї de fолоsȣ. Zефірȣлȣ каре пе mîпгіе кȣ о sіmціре atîtȣ de плъкȣтъ, totȣ de odатъ есtе шї însърчіпатȣ кȣ о dіstріввȣціȣпе пotрівітъ în domепȣлȣ плапtелорȣ шї кіарȣ а акоперi пе алtе *плапtе*! «*Кріпії* кîmпȣлȣї пȣ 'шї аȣ цесȣtȣ îmвръкъmіntе», zіче Еванцеліа; апоі нічї арворії пъdȣрілорȣ пȣ'шї аȣ цесȣtȣ îmвръкъmіntе, чі вîntȣлȣ каре аdȣче frіgȣлȣ, елȣ sіпгȣрȣ есtе însърчіпатȣ а цесе *пеntрȣ dîпшії* ȣпȣ înвълішȣ de mȣшкі шї de вȣрецї sпре а'ї пъstра de atакȣріле *sале*.— În domепȣлȣ natȣреї, ачелȣ каре аdȣче ръȣлȣ, елȣ însȣшї аdȣче шї ремеdіȣлȣ!— Чіпе пȣ аdmіръ ачеste dіsпоsіціȣпї, каре, în toatъ каȣsа fъкъtoаре de ръȣ, проdȣкȣ шї ȣпȣ алtȣ efektȣ fъкъtорȣ de віпе каре ле віпdекъ!

Dарȣ пȣ пȣtemȣ лъsа ачеstȣ sȣвжекtȣ fъръ а пȣmі шї челе ȣрmътоаре fепоmепе fоарtе кȣріоаse; аръtîndȣ totȣ de odатъ ш'о релаціȣпе intіmъ, аdінкъ шї mіsterіоаsъ че domпеште întре zefірȣ шї вецеtале.— Sîntȣ о mȣлціmе de арворі шї de алtе *плапtе* каре sîntȣ de deoseвіtе sексе; аdікъ ȣпеле dіntр'înseле sîntȣ de sексȣлȣ maskȣлin (авîndȣ stamine) шї алtеле totȣ de ачелашї fелȣ, пȣmaї кȣ органеле feminine (pistile, Мінȣпеле Natȣреї ȣпdе amȣ ворвітȣ maї mȣлtȣ desпре ачеаstа).

Ачеstе *плапtе* d'ȣпȣ fелȣ, dарȣ кȣ deoseвіtе seske, кȣmȣ потȣ а se îmпреȣпа ка съ роdeаскъ прiп кѫdереа поленȣлȣї din staminъ în гȣра pistiлȣлȣї? (прекȣmȣ amȣ аръtatȣ în пȣmітȣлȣ локȣ); însъ аічї пȣmaї прiп zefірȣ, natȣра а întокmitȣ îmпреȣпареа лорȣ.— Zefірȣлȣ поартъ пе аріпіле sале *поленȣлȣ*, каре каdе din stamina maskȣлinъ ш'лȣ депȣпе în pistiлȣ'ȣ ачеstорȣ fелȣрї de плапtе.— Întре mȣлtе плапtе *dioiче* (кȣ deoseвіtе sekse) sîntȣ вestiцї *кȣрталіі* (palmiers). Мȣлціmе de ачеste плапtе креskȣ în Afріка, maї кȣ seamъ în Еціntȣ. În лȣпа înflорірeї лорȣ, totȣ-d'аȣпа domпеште ȣпȣ zефірȣ ȣшорȣ каре іа поленȣлȣ (seminцa) de ла sексȣлȣ maskȣлinȣ ш'лȣ депȣпе ла sексȣлȣ femininȣ; dарȣ întîmпліndȣ-se atȣпчї ка съ se ріdіче віпtрі tарі, каре съ арȣпче поленȣлȣ în desertеле челе nisinoase de аколо, sаȣ întîmпліndȣ-se ка Nіlȣлȣ съ se реверse în кîtȣ съ înпече поленȣлȣ, atȣпчї кȣрtалеле femeeшtї se întristеазъ, лъsîndȣ рамȣріле шї fлоріле în жos, întокmaї ка о amantъ каре în zadарȣ îшї ашtеаптъ amantȣлȣ.

Însъ sîntȣ алtе плапtе *dioiче* каре креskȣ sȣвtȣ апъ, ȣпdе нічї zефірȣлȣ пȣ поаtе ажȣпце ка съ ле *îmпреȣпе*; аічї *sȣвліmа natȣръ* а întокmitȣ ка, кîndȣ віпе епока înflорірeї, atȣпчї fлоріле îпчепȣ а se mішка, ȣркîndȣ-se d'аsȣпра

апеї, аколо se desfakȣ̆, ші în faца soapeлȣї se апропіе sekseле ȣnȣлȣ̆ de алтȣлȣ̆ ші prin ажȣторȣлȣ̆ zefірȣлȣї, гȣstъ дȣлчеаца аморȣлȣї. Ȣнеле din familiile ачестopȣ̆ планте sîntȣ̆ кȣnoskȣte sȣб нȣmipe de *Nimfe* (Nenuphar); ачесте нimfe sîntȣ̆ ніште флорї фрȣмоase албе saȣ̆ галбене каре кpeskȣ̆ în mizлokȣлȣ̆ лакȣрілорȣ̆ авîndȣ̆ ȣnȣ̆ парфȣмȣ̆ деліkatȣ̆ *).— Маї este înkъ алтъ плантъ *dioikъ* каре se kiamъ *valisneria spiralis* че креште în pîȣpile Italieї, în pîȣлȣ̆ *Ronă* din Franца прекȣмȣ̆ ші în апеле din nopдȣлȣ̆ Amepічеї. Aчеastъ плантъ аре ȣn врежȣ̆ sȣбцipe лȣнгȣ̆ ші în формъ spiraлъ; aпpoпіindȣ-se времеа înфлоріpeї ші a împpeȣnъpeї, planta fimininъ se ȣpкъ întîї d'asȣпра апеї ші нȣмаї de kîtȣ̆, ка kîndȣ̆ prinтр'о simпatiъ misteріoasъ, planta maskȣлінъ каре креште denapte de чеа fimininъ, кȣ о ізцеалъ mape врîndȣ̆ ші ia a se ȣpka ші a se апропіа de dinsa, рȣпе врежȣлȣ̆, алеаргъ лînгъ dînsa кȣ каре se împpeȣnъ ші dȣпъ sfîршіpea ачестȣї iменȣ̆ solemneлȣ̆ ȣpmatȣ̆ sȣб болта черȣлȣї, planta fimininъ іаръші se коборъ în лokȣinца sa sȣб апъ fiindȣ̆ însъpчinatъ кȣ гаціȣлȣ̆ аморȣлȣї, пе kîndȣ̆ planta maskȣлінъ рȣптъ din врежȣ̆, înnoatъ tpistъ ші ofiлitъ d'asȣпра апеї пînъ sъ nepde.— Alte планте, прекȣмȣ̆ *ranunculus aquaticus*, каре поартъ флоаpea лорȣ̆ de desȣбtȣлȣ̆ апеї, prin ȣpmape nepȣtîndȣ̆ a se sъвîрші împpeȣnapea sekseлорȣ̆; аічї natȣpa a imaцinatȣ̆ ȣnȣ̆ пȣоȣ̆ mipakoлȣ̆ d'a tpiȣmfa din ачеastъ împedikape a аморȣлȣї fiiлорȣ̆ eї. Ла ачеastъ плантъ, sekseлe amîndoъ kpeskȣ̆ în ачеіаші флоаpe; însъ кȣмȣ̆ орȣ̆ sъ se împpeȣne în апъ? Кȣмȣ̆ sъ se дȣпȣнъ поленȣлȣ̆ în sînȣлȣ̆ pistiлȣлȣї, пе kîndȣ̆ валȣpіле fie-кърȣіа minȣtȣ̆ iaȣ̆ аръпкъ în апъ? A пъръsi ачеastъ împedikape, planta ачеasta a ppiimitȣ̆ din mîna natȣpeї о бъшікъцъ плінъ de аерȣ̆ креskîndȣ̆ în флоаpea sa; ла tîmпȣлȣ̆ împреȣнъріі sekseлорȣ̆, ачеastъ бъшікъ se търеште întp'ȣnȣ̆ kinȣ̆ însemnatȣ̆, акоперindȣ̆ toatъ флоаpea ка нічї de кȣмȣ̆ sъ нȣ fie atinsъ de апъ, ші întp'ачеstȣ̆ asiлȣ̆ de аерȣ̆ ші sȣб ачеastъ болтъ кȣріoasъ, se sъвîршаште misteріosȣлȣ̆ mapitimiȣ̆ алȣ̆ ачестopȣ̆ планте!— Dapȣ̆ întpeбîndȣ-ne чіне-ва: кȣмȣ̆ s'a întîmплатȣ̆ ка tokmaї în minȣтȣлȣ̆ tpeбȣінчіоsȣ̆ sъ se forme ачеstȣ̆ акоперішȣ̆ de аерȣ̆? De ȣnde ачеastъ slaбъ болтъ, ачеastъ деліkatъ zidipe sъ аїбъ пȣtepe a цinea гpeȣtatea флоаpeї каре nekontenitȣ̆ este tȣpmentatъ de валȣріле апеї? Esпліkaцiȣnea ачестopȣ̆ întpeбъpї este foapte гpea, maї кȣ seamъ nentpȣ ачеї оаменї каре ворȣ̆ sъ esпліче toate misteріiле natȣpeї фъръ о проведінцъ dibinъ. Нȣмаї о inteлiцiнцъ череаскъ, а пȣtȣtȣ̆ преведеа ші а продȣче asemenea fenomene etonante, нȣмаї еа а пȣtȣtȣ̆ sъвîрші toate непȣмероаsеле ші minȣнателе efekte, нȣмаї кȣ ȣnȣ̆ елементȣ̆ аша de simплȣ ка аерȣлȣ̆! О! Аерȣ̆! Тȣ ешті opiцinea еtepnъ ші пъръ а віецеї fiinцелорȣ̆ animaлe! Тȣ ешті леагънȣлȣ̆ вîntȣpiлорȣ̆ каре konsepвъ лȣмеа! Ideiле noastpe нȣмаї prin tine naskȣ̆ ші kpeskȣ̆ în лȣмеа mateріaлъ! Fiindȣ-къ tȣ ле аї înlesnitȣ̆ esпpesiȣниле prin sȣнete aptikȣлate продȣkîndȣ̆ feлȣpimї de лimбї! Însъ ші sȣнетеле неаptikȣлate ші apmonioase але mȣsічеї, ачеastъ лimбъ цeнepaлъ înцeлeasъ de toцї oamenii, ачеastъ dibinitate înkîntъtoape, ачеastъ mȣsъ плінъ de плъчерї ші de maiestate, este fpȣktȣлȣ̆ tъȣ̆, аерȣле! Фъръ аерȣ̆, о tpistъ tъчере арȣ̆ domni în лȣме ші нічї лȣmina н'арȣ̆ пȣtea pisini întȣнепекȣлȣ̆! Фъръ аерȣ̆, н'арȣ̆ fi аȣpopъ, н'арȣ̆ fi крепȣскȣлъ! Fipmamentȣлȣ̆ н'арȣ̆ fi аȣтȣ̆ колоаpe de azȣpe ші н'арȣ̆ fi fostȣ̆ sплendidȣ̆! În fine, toatъ лȣмеа чеа фрȣмоаsъ н'арȣ̆ fi аша дȣпе кȣмȣ̆ este. Dapȣ̆ аkȣмȣ̆ kîndȣ̆ atmosfepa ръsfîнце paзеле soapeлȣї, atȣнчї totȣ̆ глобȣлȣ̆ пъmînteskȣ̆ se лȣmineazъ. totȣ̆ ȣnibepsȣлȣ̆ se ȣmпле de лȣminъ, atȣнчї toate fiinцеле animaлe ші плантеле sъвîршеskȣ̆ misteріoaseле лорȣ̆ metamopfoze, каре ȣmпле teatpȣлȣ̆ пъmîntȣлȣї кȣ непȣмерабіле imaцinї плiне de віaцъ, плiне de miшkape, плiне de inteлiцinцъ ші de nepfekцiȣne, în fine плінъ de nemȣpitoape maiestate dibinъ!

*) Bestita floape de ла Amepika нȣmitъ Victoria regia каре este чеа маї mape флоаpe дȣпе пъмîнтȣ̆, este ші ea о плантъ апоаsъ de famiлiа nimfeлорȣ̆; fie-каре din foiле ачестеї планте (v. regia), ape о търіme d'ȣn stînжінȣ̆; ȣnȣ̆ копілȣ̆ de 10 anї поате sta пе о foae d'але eї ші foaea sъ нȣ se мълdie. Bezї Isis No. 28.

Лата.

Este ремаркатȣ къ ла kontinentȣлȣ нȣоȣ (Америка) пе d'о парte лipsескȣ animaлеле kontinentȣлȣї векiȣ, dap пе d'алтъ парte natȣра а продȣсȣ акоЛо форме аналоџе кȣ ачесte animaле че лipsескȣ акоЛо, înсъ în dimensiȣне мȣлтȣ maї мiчї, пар' къ natȣра а фъкȣtȣ акоЛо о ediцiȣне а ачесторȣ animaле în miniatȣръ. Аша нȣ гъsimȣ în Америка нiчї леȣ нiчї tigрȣ ка în kontinentȣлȣ векiȣ, dap în локȣлȣ леȣлȣї гъsimȣ Кȣгȣарȣ (ȣнȣ леȣ în miniatȣръ) шi în локȣлȣ tigрȣлȣї гъsimȣ în Америка Jaguarȣ (tigрȣ în miniatȣръ); asemenea împреціȣраре гъsimȣ шi ла кътiлъ, каре нȣ esistъ în kontinentȣлȣ Америчеї, dap în локȣ'ї este акоЛо *Lama*.

Лама seamънъ мȣлtȣ кȣ кътiла шi natȣралiштiї de maї nainte аȣ класаtȣ лама întpe кътiле; însъ Лама este ȣнȣ џенȣ а парte.

În рапортȣлȣ формацiȣнеї dinцiлорȣ, Лама diферъ пȣцiнȣ de кътiлъ; къчї шi Лама аре кiте доï dinцї inчiziвї în sȣsȣ, 6 în жосȣ шi кiте доï dinцї кiїнештї ла фie-каре фалкъ; dap нȣмърȣлȣ мъселелорȣ вapiazъ dȣпе вîрsta animaлȣлȣї.

О maї маре diферinцъ întpe Лама шi кътiлъ о гъsimȣ în формацiȣнеа пiчioарелорȣ; adiкъ ла Лама deџetеле sîntȣ лiвере, пе кîndȣ ла кътiлъ sîntȣ легаtе ȣнеле кȣ алtеле npintp'о мемвранъ (пеле) гроасъ.

Лама este мȣлtȣ maї мiкъ de кîtȣ кътiла, аре ȣнȣ капȣ маре, însъ kompimatȣ ла amindoъ латȣpiле sале, ȣнȣ вoтȣ askȣцitȣ, вȣza de sȣsȣ iї este кръпатъ, лȣнгъ шi фоарte moвiлъ; ȣрекiле sîntȣ înгȣstе, askȣцiте шi лȣнџї, гîtȣлȣ este sȣвцiре шi лȣнгȣ, формîndȣ кȣ корпȣ пар' къ ȣнȣ ȣнгiȣ dpentȣ. Корпȣлȣ е skȣptȣ, pidikatȣ în партеа din 'nainte; ла шолdȣpї е фоарte sȣвцiре; коада е skȣptъ, пъроасъ шi pidikatъ, maї кȣ seamъ кîndȣ animaлȣлȣ ȣмблъ; пiчioареле sîntȣ лȣнцї шi sȣвцiрї, femeлa аре кiте natȣ mамеле (цiцe).

Natpia ачесторȣ animaле este цертȣpiле Окчidentaле але Америчеї meрidionaле, adiкъ локȣpiле мȣntoase, речї, лîнгъ хотарȣлȣ zъпеzeї eterne, ла о înълцiме de 13 пînъ ла 15 miї пiчioаре песte nivелȣлȣ мърiї. Лама este оаменiлорȣ din ачесte локȣpї, ачеа че воi шi maї кȣ seamъ капра sîntȣ локȣitopiлорȣ мȣнцiлорȣ, ла noї în Еȣропа; adiкъ оаменiї аȣ акоЛо din лама фелȣpimї de фолоасе.

Sîntȣ фелȣpimї пе speцe de Ламе; însъ este о чipкȣmstanцъ комȣнъ tȣtȣpop, adiкъ къ, кîndȣ ле пекъжеште чiнева, iї skȣiпъ din гȣръ шi аȣ о deoseвitъ istеvciȣне (meштeшȣгȣ) în ачеаstа, къ skȣiпъ tokmaї în образȣлȣ омȣлȣї; апоï ачеаstа нȣ нȣмаї къ este în kontpa регȣлiлорȣ полiteцеї, ва înкъ е фоарte inkomodȣ шi кiарȣ dȣperosȣ; къчї ȣnde ажȣнџе spȣma Ламеї, продȣче о ардере пе пелеа омȣлȣї шi о odoаре фоарte неплъкȣtъ.

Dȣпе D. Doktopȣ de *Tschudi*, esistъ în Америка чеlе ȣртъtoаре natpȣ speцe de ламе, adiкъ:

I. Лама пропрiе zisъ (Auchenia Lama). Ла ачеаstъ speцъ капȣлȣ е maї мiкȣ de кîtȣ ла toаte челе-л-алtе; аре împрежȣрȣлȣ вȣzeлорȣ ка niште мȣstъцї. Пе образȣ аре перї мiчї шi tapї, dap пе капȣ, чeaфъ шi totȣ корпȣлȣ аре перї лȣнцї ка лîна фiнъ, каре ажȣнџе ла о лȣнџiме кiарȣ de ȣнȣ пiчiорȣ шi maї вiне. Колоареа корпȣлȣї а ачестȣї animaлȣ este орї алвъ, орї неагръ, орї amesteкatȣ алвȣ кȣ негрȣ. Dap se гъsескȣ шi Ламе оакеше, галвене, poшioаре шчл.

Eatъ кȣmȣ se espримъ Tschudi în рапортȣлȣ ачестȣї animaлȣ: «Este, ziче елȣ: о прiвелiште фрȣмоасъ d'а ведеа о tȣрmъ de Ламе înкъркате кȣ мъргȣpї tpeкîndȣ мȣнцiї кȣ ȣмвлеtȣлȣ лорȣ înчеtȣ шi maiestosȣ; пе кîndȣ окiї лорȣ se înиpteskȣ neînчеtatȣ în dpeanta шi în stînга; къчї sîntȣ animaле фоарte кȣpioase. Кîndȣ вădȣ вр'ȣнȣ obiektȣ stpeinȣ каре ле insпiръ фрiкъ, îndatъ toatъ tȣpmа s'а pisipitȣ în toate пърцiле шi пъzitopiї лорȣ se ostenеskȣ мȣлtȣ пînъ ле adȣнъ din нȣоȣ.

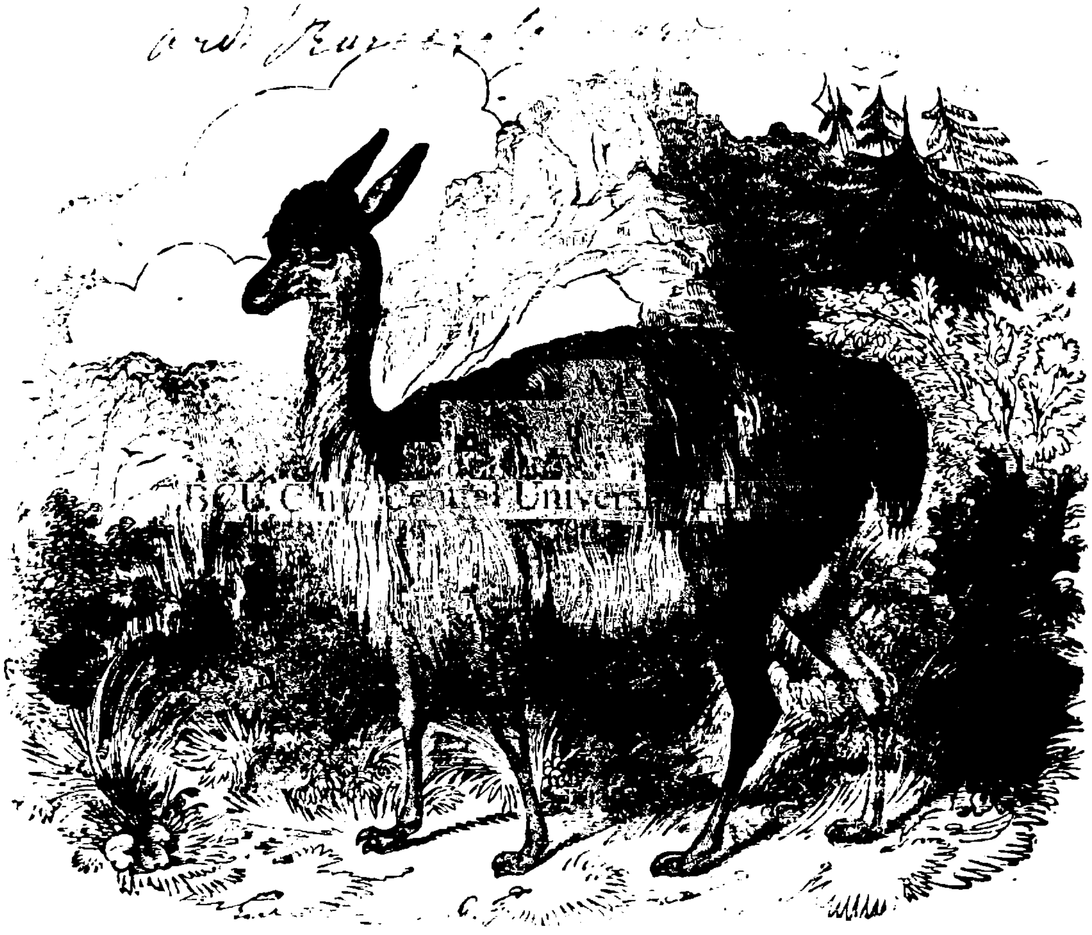
Indianiї în Америка iȣвеskȣ мȣлtȣ ачесte animaле, ле леагъ ȣрекiле кȣ фелȣpimї de панглiче, ле atîpнъ клопоцеї фрȣмошї легацї de панглiчеле колорate, ле sъpȣtъ кiарȣ totȣ d'аȣна кîndȣ ворȣ sъ ле înkарче. Кîndȣ о ламъ s'а ostenitȣ шi а къzȣtȣ жосȣ, Indianȣлȣ stъпînȣлȣ еї se кȣлкъ лîнгъ dînsa, плîнгîndȣ шi мîнгîind кȣ фелȣpimї de мîнгîерї пе animaлȣлȣ seȣ.

Dар Лаmа, нȣ нȣmаĭ къ tраџе греȣtъџĭ ка о къtілъ saȣ калȣ, dар кіарȣ карнеа шi лапtеле еĭ sîntȣ преа бȣне de mîнкаре; din пърȣлȣ еĭ se фаче џеsъtȣрĭ foapte stimate кіарȣ în Eȣропа; шi кіарȣ пелеа еĭ е преа бȣнъ de чizme.

II. *Ȣапако* (Auchenia Huanaco); капȣлȣ е лȣнгȣ шi tape; mȣstъџiле sîntȣ miчĭ. Ачеstȣ animалȣ нȣ е domestiчitȣ în Amepiкa.

III. *Alpaco* (Auchenia Paco). Ачеstȣ animалȣ este пȣџinȣ maĭ mape de kîtȣ oiле noastpe, гîtȣл съȣ, de шi е лȣнгȣ, dарȣ totȣ е maĭ sкȣptȣ de kîtȣ ла Lama, dарȣ елȣ џine капȣ în sȣsȣ întр'ȣнȣ modȣ mȣndpȣ; корпȣлȣ е аkопеpitȣ кȣ ȣн фелȣ de лînъ finъ, чева înкpeџitȣ. Ачеstȣ animалȣ pабdъ кълdȣpa înкъ maĭ пȣџinȣ de kîtȣ Lama; de ачееа tpъеште нȣmaĭ пе вîpfȣлȣ mȣнџiлорȣ foapte înалџĭ шi кînдȣ îлȣ sileште чineва съ tpъеаскъ în вале, atȣнчĭ 'ĭ kade пърȣлȣ шi se слъбеште.

Ачеstȣ animалȣ е domesteчitȣ ла Indieniĭ

Lama (Anchenia viauna.)

din Amepiка; însъ еĭ нȣ аpътȣ пentpȣ dînsȣлȣ о iȣбipe шi о tandpeџе ка пentpȣ Лаmа; кȣ toate чеstea нȣ esistъ ȣнȣ animалȣ, каре чере ȣнȣ tpaktamentȣ maĭ блîndȣ de kîtȣ Alpaco. Kîndȣ adesпapte чineва ȣнȣ asemenea animалȣ din tȣpma лȣĭ, елȣ se кȣлкъ жоsȣ шi нȣ ва съ mеаргъ шi кȣ toatъ sila нȣ поate чineва съ'лȣ фaкъ ка съ se skoале; къчĭ devine фȣpiosȣ шi sкȣīпъ în обpazȣлȣ omȣлȣĭ; atȣнчĭ dȣпе mȣлte mînгîiepĭ поate чineва съ'лȣ îndȣплече ка съ se skoале. De ачееа е foapte греȣ d'а tpansnopta d'ачеste animале kîte ȣнȣ, de ла ȣнȣ локȣ ла алtȣ.

Fiindȣ къ лîna ачеstȣĭ animалȣ dъ о *matepie* foapte бȣнъ пentpȣ џеsъtȣpĭ, de ачееа аȣ пpопȣsȣ а аклimata ачеstȣ animалȣ шi în Eȣpопа, adiкъ în џъpiле mȣntoase пpeкȣmȣ în Елвеџia, Aȣstpia, Saksonia шчл. Biitopȣлȣ tpeбȣe съ dovedeаскъ daka ачеаstъ пpопоziџiȣne ар fi фолositoape; atîta нȣmaĭ штimȣ къ maĭ toate animалеле domestiче, каре ле posedъmȣ în Eȣpопа

пe аȣ̆ венitȣ̆ din алte пърцĭ але пъmîntȣлȣĭ; аша dар е пробабiлȣ̆ къ ши întроdȣчереа animaлȣлȣĭ Alpaco de ла Амерiка în Еȣропа, ва fi кȣ folosȣ̆.

IV. Vikuna (Auchenia Vicuna). Ачеastъ speцъ de лamъ (каре е презентатъ în алъtȣрата fiгȣръ) аре ȣпȣ̆ капȣ̆ апгȣstȣ̆ ши лȣпгȣ̆, ȣрекiле stаȣ̆ ȣпа лîпгъ аlta, sîntȣ̆ лȣпцĭ ши askȣцite; rîtȣлȣ̆ е лȣпгȣ̆ ши foapte sȣбцiре, корпȣлȣ̆ е skȣрtȣ̆ memбреле лȣпцĭ; tълпiле sîntȣ̆ miчĭ, maĭ кȣ seamъ челе de ла пiчioареле de dindърътȣ̆; коrda е чева maĭ лȣпгъ, împрежȣрȣлȣ̆ бȣzелорȣ̆ аре пiште mȣstъцĭ албе ка арџintȣлȣ̆, пърȣлȣ̆ корпȣлȣĭ sъȣ̆ е лȣпгȣ̆, moале ши desȣ̆, d'o мъріme de 2 цолȣрĭ, dар пе пеntȣ̆ ши пе пiчioареле din nainte пърȣлȣ̆ аре о лȣпџime кiарȣ̆ de 6—8 цолȣрĭ ши пȣ е аша moале, пе бърtъ пърȣлȣ̆ е skȣрtȣ̆ ши ла коаdъ е înкъ maĭ skȣрtȣ̆, колоареа fецеĭ е галбенъ, dар берiгата е албъ; окiĭ sîntȣ̆ înкопцiȣрацĭ de черкȣрĭ пегре, dар sȣsȣлȣ̆ капȣлȣĭ, партеа de sȣsȣ̆ а rîtȣлȣĭ, партеа de sȣsȣ̆ а корпȣлȣĭ ши партеа din afаръ а пiчioарелорȣ̆, sîntȣ̆ рошioаре. Мърimea ачеstȣĭ animaлȣ̆ de ла вîрfȣлȣ̆ капȣлȣĭ пîпъ ла вîрfȣлȣ̆ коаdеĭ, este 46 цолȣрĭ. Ачеstȣ̆ animaлȣ̆ tръеште пȣmaĭ în stape seлбаtiкъ ши пȣ е domestiчitȣ̆.

Eatъ diferite speцe de Лama, de ачеstȣ̆ animaлȣ̆, каре коntрiбȣеште atîtȣ̆ de mȣлtȣ̆ а da коntinentȣлȣĭ Амерiчеĭ о fizionomie партiкȣларiъ, întокmaĭ прекȣmȣ̆ кътiла коntрiбȣеште а da коntinentȣлȣĭ Asieĭ ши Afрiчеĭ о fisionomie партiкȣларiъ, interesantъ în deserteле лорȣ̆; întокmaĭ кȣmȣ̆ кътiла ера sinгȣрȣлȣ̆ mizлочitорȣ̆ ал чiвiлisaцiȣпiĭ în deserteле de Лiбiа d'Арабiа ши d'Asia miкъ, аша ши Лama este sinгȣрȣлȣ̆ mizлочitорȣ̆ алȣ̆ чiвiлizaцiȣпiĭ în mizлокȣлȣ̆ mȣпцiлорȣ̆ акоперiцĭ кȣ zъпаzĭ eterne în Xiлiа ши în Перȣ. Natȣра, креîndȣ̆ клimеле пеаквеziбiле, а креatȣ̆ ши animaле партiкȣларе, каре fакȣ̆ ачеste клime оspitaлiере ши de локȣite пеntрȣ oamenĭ.

Ȣmбларе кȣ aerostate saȣ̆ балоане.

(Ȣрmаре.)

Asemenea idee desпре mizeрia лȣmeĭ, вanitatea ши mikшоримеа omȣлȣĭ, m'a пътрȣпsȣ̆ пеntрȣ ȣпȣ̆ minȣtȣ̆ ши îndatъ 'mĭ а венitȣ̆ о idee бizаръ, teрiбiлъ, adiкъ: dака ȣпȣ̆ misantропȣ̆ saȣ̆ пепорочitȣ̆, ostenitȣ̆ de в'eaцъ, каре ва sъ комitъ ȣпȣ̆ sȣiчidȣ̆, аръ авеа ideea d'a se пȣпе sinгȣрȣ̆ întр'ȣпȣ̆ балопȣ̆ ши d'a se îmȣшка акоlo, în кîtȣ̆ ачеstȣ̆ kadaверȣ̆ sîпџеrosȣ̆, кȣ пеntȣлȣ̆ sъȣ̆ deskisȣ̆ sъ збоаре sȣsȣ̆ în înълцimea аерȣлȣĭ ши балопȣлȣ̆ пȣрlîndȣ'лȣ̆ totȣ̆ în sȣsȣ̆, пар' къ кътре черȣ̆, кътре tронȣлȣ̆ diвiпȣ̆ sпре а se плîпџе de пепорочiрiле пъmîntȣлȣĭ ши de mizeрiеа oamenilорȣ̆! Че idee maĭ teрiбiлъ de кîtȣ̆ ȣпȣ̆ kadaверȣ̆ плanîndȣ̆ astȣ̆-fелȣ̆ пеste капетеле поаstре, пар' къ întре stеле ши пъmînt, ши пiкътȣрiле sîпџелȣĭ лȣĭ калd къzîndȣ̆ пар 'къ din черȣ̆ пе пъmîntȣ̆ ка о плоаie рошiъ арzътоаре, поаte кiарȣ̆ пе mîiпiле ачелора каре аȣ̆ каȣzatȣ̆ sinȣчiderea лȣĭ!

Asemenea ideĭ пегре sпъimîtътоаре 'mĭ аȣ̆ продȣsȣ̆ обsерваціȣпеа лȣmeĭ ши а пеtеĭ miчĭ оvале ȣmплȣtъ кȣ sȣte de miĭ de oamenĭ!

Dар пе кîndȣ̆ m'amȣ̆ afȣndatȣ̆ eȣ̆ în asemenea meditaцiȣпĭ fiлosofiче, п'amȣ̆ simцitȣ̆ къ рaрitatea аерȣлȣĭ de sȣsȣ̆ а începȣtȣ̆ sъ mъ sȣпере, maĭ кȣ seamъ продȣкîndȣ'mĭ о греȣtate în ȣреке. Dар eȣ̆ din контра, totȣ̆ воiamȣ̆ sъ mъ sȣiȣ̆ în sȣsȣ̆. Amȣ̆ врȣtȣ̆ sъ fакȣ̆ о пlimбаре ла „Mercurie" saȣ̆ ла „Venus" saȣ̆ челȣ̆ пȣцiпȣ̆ ла лȣпа поаstръ sъ daȣ̆ mîna seлeпiцiлорȣ̆ (локȣitорiлорȣ̆ лȣпарĭ) de каре D. Професор Fechner а штiȣtȣ̆ sъ повеsteaskъ atîtea istорiĭ; вреamȣ̆ sъ вълȣ̆ dака ши акоlo ȣпiĭ черȣ̆ „о mînъ de ferȣ̆" ши алцiĭ, гȣвеrпȣлȣ̆ „Dreptъцiĭ." Dар балопȣлȣ̆ meȣ̆ п'а fostȣ̆ de ideea mea, пар' къ оstenise, а арътatȣ̆ dориnца лȣĭ d'a se погорî în жosȣ̆. Dȣпъ че балопȣлȣ̆ а mерsȣ̆ кîtȣ̆-ва timпȣ̆ în жosȣ̆, ȣрекiле mеле а începȣtȣ̆ sъ se destȣпе, întокmaĭ ка ла ȣпȣ̆ omȣ̆ кîndȣ̆ ese dintр'o баie. Aiчĭ iatъ о sȣрпрiпdере пȣоъ! Întîmплареа а fъкȣtȣ̆ къ m'amȣ̆ погорîtȣ̆ пе кîmпȣлȣ̆ пȣmitȣ̆ кîmпȣлȣ̆ чioкîрлaпiлорȣ̆ (Lerchenfeld) лîпгъ Viena, fiiпdȣ̆ къ акоlo se afлъ mȣлte din ачеste пасерĭ.

În minȣtȣлȣ aчesta ape seapa кîndȣ aчeste пасерї se întоркȣ ла кȣїбȣріле лорȣ. Тоатъ лȣмеа шia къ чіокърлонȣлȣ кîndȣ ажȣнџе ла кȣїбȣлȣ съȣ, totȣ îлȣ înконџіоаръ зборîndȣ пеste dînsȣлȣ сȣсȣ în аерȣ шi кîntъ totȣ мереȣ, ачеia каре мергȣ пе кîмпȣ, admiръ înълцimea чеа маре în каре ачeste пасерї daȣ кончертȣлȣ лорȣ; dap акȣмȣ ачeastъ реџiȣне а чіокîрлапiлорȣ ера foapte adîнкъ сȣб пiчioареле меле шi еȣ сȣрпрîndȣ în балонȣ пар' къ амȣ мерсȣ песte о оркеstръ imensъ în каре сȣте шi miї de мȣзиканцї есерсезȣ niште мелодiї армониоасе шi сȣаве, каре înкîntъ inima омȣлȣї. О, че моментȣ admiрабiлȣ, feрiчiтȣ, каре нȣ'лȣ воiȣ ȣіта нiчї о datъ! О faбȣлъ орienталъ de „о mie шi о ноапте" кȣ istoрiiле saле de палатȣрї înкîntate шi de toate feрiчiрiле некȣноскȣте не лȣмеа aчеsta, 'мї аȣ пърȣтȣ акȣмȣ о реалitate; къчї мъ афламȣ în мiзлокȣлȣ ȣнеї fepiчiрї шi беаtitȣdine несnȣсъ. 'Мї амȣ înкiнȣitȣ къ ноате пентрȣ ачеаста тръeскȣ înџерiї în черȣ în етернitate шi нȣ морȣ, fiindȣ къ аȣdȣ neînчетатȣ ачеастъ мȣзикъ divinъ, каре se сȣе кътре черȣ din гȣра тȣтȣрорȣ пасерiлорȣ кîntътоаре de d'асȣпра пъмîntȣлȣї.

Еарȣ не погорамȣ маї жосȣ. Акȣмȣ catъ о сченъ intepesantъ, кȣріоасъ. Епȣрiї dȣпе кîмпȣ каре s'аскȣndea înaintea вînъторiлорȣ, intpaȣ принtpe snічеле de гpîȣ; кîndȣ аȣ възȣtȣ балонȣлȣ în аерȣ пеste капетеле лорȣ, аȣ datȣ fȣга în toate пърціле întp'о маре конfȣзiȣне. Вînъторiї în deшертȣ 'ї аȣ кътатȣ, dap noї 'ї амȣ възȣтȣ біне de сȣсȣ шi амȣ рîсȣ мȣлтȣ de сперіетȣра чеа маре а ачесторȣ animaле fpікоасе.

Totȣ погорîndȣне, D. Berg a обсерватȣ къ вомȣ къdea пеste ȣнȣ кîмпȣ semъnatȣ, anoї fiindȣ къ n'a врȣтȣ съ fakъ ачеастъ пагȣбъ, de aчеа а арȣнкатȣ жосȣ челȣ dȣпе ȣрмъ sакȣ de nisinȣ, îndatъ iap не амȣ sȣitȣ în sȣsȣ шi sȣрîndȣ кîtȣ-ва timпȣ, амȣ ажȣнсȣ пеste ȣнȣ satȣ. Акȣмȣ амȣ simцitȣ къ ȣнȣ вîntȣ tape se ȣркъ; требȣia dap съ не гръбimȣ a не afла пе пъмîntȣ, ка съ нȣ рiскъмȣ ȣнȣ маре періколȣ. Din întîmпларе s'a afлатȣ пе шоseaoa каре мерџе ла satȣ, ȣнȣ омȣ кълъторȣ; 'ї амȣ stpiratȣ din балонȣ кȣ toatъ пȣтереа: ȣnde sîntemȣ? елȣ не а înцелесȣ шi a респȣнсȣ: ла Gerasdorf! asta epa о distanцъ de 11 оре din пȣнктȣлȣ din каре амȣ плекатȣ.

Акȣм am мерs нȣ маї пȣцin totȣ погорîndȣне пînъ кînd D. Berg a deskoперit ȣn лок d'a se da жосȣ аколо, am арȣнкатȣ анкоріле noastpe ла ȣнȣ гардȣ; акȣмȣ аȣ venitȣ маї мȣлцї църанї кȣріошї d'a веdea desчendapea noastpъ, не аȣ ажȣтатȣ цiindȣ stpeangȣріле, каре am арȣнкатȣ шi тръгîndȣ балонȣлȣ în жосȣ кȣ toatъ пȣтереа лорȣ, пînъ кîndȣ амȣ fostȣ жосȣ; амȣ sълтатȣ din лȣнtpe шi не амȣ afлатȣ iapъ пе пъмîntȣ. Песte о жȣмътате оръ, tot газȣлȣ ера skосȣ din балонȣ шi D. Berg a fъкȣтȣ din елȣ о легътȣръ mікъ пар' къ de къшашъ мȣрdаре, не амȣ пȣсȣ întp'о тръсȣръ каре мї а рȣпtȣ оаseле шi каре m'a adȣсȣ ла Viena dȣпе патpȣ оре întoкмаї.

Че sfîршitȣ просаiкȣ, tpistȣ, dȣпе ȣнȣ înчепȣтȣ *аша* de stpълȣчitор! De ла реџiȣніле înџерештї m'амȣ погорîtȣ пе карȣлȣ џерапȣлȣї, din ачeste позiцiȣнї înалте амȣ къзȣтȣ жосȣ кȣ toтȣлȣ. Dap asta n'a fostȣ нȣмаї soapta mea în ачеа віеацъ. Sîntȣ мȣлцї оаменї каре terminezȣ каріера віецеї лорȣ astȣ-felȣ прекȣмȣ амȣ terminatȣ еȣ плimбареа mea аеріанъ de ла 19 maї, adiкъ înчепȣтȣлȣ лорȣ е маре, преа маре шi sfîршitȣлȣ, mікȣ foapte mікȣ.

Kontpadikцiȣnї întpe Kinezї шi Еȣропеї.

Este intepesantȣ d'a кȣноаште kontpazічереа чеа маре шi iмъллцitъ че se гъсеште în toate обічеiȣріле шi моравȣріле Kinezilорȣ, în рапортȣ кȣ ачелеа але Еȣропеенiлорȣ. Еȣропеенiї sîntȣ прогресiвї, Kinezii sîntȣ staцiонарї; кîndȣ nainte miї de anї Еȣропеенiї ерaȣ niште варварї sелбатiчї, Kinezii авȣръ deжа ȣнȣ маре градȣ de кȣлтȣръ шi de чівілiзацiȣне; dap d'atȣнчї în коаче, еȣропеенiї аȣ naintatȣ întp'ȣнȣ modȣ imensȣ, пе кîndȣ Kinezii аȣ рамасȣ ȣnde ерaȣ atȣнчї. Dакъ sîntȣ ȣniї în Еȣропа, каре stpigȣ în kontpa прогресiстiлорȣ, къ sîntȣ револȣцiонарї шi демокрацї, еї ȣitъ къ шi еї însȣшi sîntȣ прiвiцї ка марї прогресiстї шi револȣцiонарї ла Kinezi, каре аȣ хотъpîtȣ ка съ нȣ se miшче din локȣ miї de anї.

Аша dар вомŭ помені аічĭ ȣнеле обічеіȣрĭ, каре ворŭ аръта diферінце кȣ totȣлŭ опȣсе ші контраdіктоаре, че se афлъ între обічеіеріле ачелȣї попȣлŭ консерватівŭ кȣ totȣлŭ în фȣndȣлŭ Asieĭ ші între noĭ Еȣропеенії.

Кîndŭ noĭ салȣтъмŭ пе чінева, трацемŭ капела din капŭ, пе кîndŭ Кinezȣлŭ салȣтîndŭ, о ціне în капŭ. Noĭ dъмŭ амікȣлȣĭ мîna noastръ ші stрînцемŭ пе а sa; пе кîndŭ Кinezȣлŭ întîлnindŭ ȣнŭ амікŭ, închіde мîna формîndŭ ȣнŭ пȣмнŭ ші о sгȣdȣе таре; asta este семнŭ de амічіціе (прietешȣгŭ). Кîndŭ мîнкъмŭ începемŭ прînзȣл nostрȣ кȣ сȣпа ші пеште ші іл терміnъмŭ кȣ desertȣ поаме ші вінŭ, пе кîndŭ Кinezȣлŭ începe masa sa кȣ поаме, вінŭ ші прежітȣрĭ (біskȣit) ші о терміnъ кȣ пеште ші сȣпъ. Пе кîndŭ ла noĭ fetele міреселе sîntŭ îмбръкаte în албŭ, ла Кinezĭ este о рȣшіне пентрȣ о fатъ съ поарте о рокіъ албъ. Ла noĭ însoцескŭ міреаса ла кȣнȣнії fete tінере, dарŭ ла Кinezĭ міреаsa este însoцітъ de femeĭ бътрîне, îмбръкаte în негре. Пе кîndŭ ла noĭ tінерії dȣпе кънъторіъ пріімескŭ бізіte de феліčітацїȣнĭ, ла Кinezĭ ремîнŭ о лȣнъ de zіле închішĭ în касъ ші нȣ требȣе съ'ĭ бізітеze німінĭ; ла noĭ семнȣ de жале е негрȣ, ла Кinezĭ семнȣ de жале е колоареа албъ. Ла noĭ копії жокŭ ші бътрînії se ȣітъ, ла Кinezĭ бътрînії жокŭ ші tінерії se ȣітъ; noĭ жȣкъмŭ білŭ кȣ мîna, еĭ кȣ пічіорȣ. Noĭ skріемŭ tітлȣлȣ аȣторілорŭ ші tітлȣлȣ кърцілорŭ ла începȣтȣлŭ лорŭ, Кinezії ле skріе ла sfîршітȣлŭ кърцілорŭ. Ачеа че skріемŭ noĭ în капȣлŭ фоілорŭ, skріŭ еĭ în марцінеа фоілорŭ; noĭ skріемŭ ші чітімŭ din dреапta în stînга, еĭ skріŭ ші чітескŭ din сȣсŭ în жосŭ.

Eатъ ші алте есчентрітъцĭ але Кinezілорŭ. În нопціле лȣмінаte de чеа маĭ фрȣмоасъ лȣнъ, Кinezії ȣмблъ кȣ фелінаре апrinse; кîndŭ ворŭ съ ȣмбле кълърĭ, se сȣе пе партеа dреаптъ а калȣлȣĭ; skоларȣлŭ кîndŭ respȣнde професорȣлȣĭ съŭ, îĭ întoарче dосȣлŭ іар нȣ фаца; чізмеле лорŭ de галъ нȣ sîntŭ негрite кȣ вакsŭ saŭ лакŭ, чі албite кȣ ȣнŭ фелŭ de tібішірŭ; ла капȣлŭ Кinezілорŭ атîрнъ о коаdъ respectabілъ, каре ажȣнце кîte о dатъ ла о мъріме de ȣнŭ kotŭ ші doъ; dар împрежȣрȣлŭ ачестеĭ коаdе, капȣлŭ este rasŭ. Dар ші dаскълії în Кina портŭ коаdе марĭ кȣ каре se слȣжеsk кîte о dатъ ка съ батъ кȣ dînsele школарії каре нȣ ворŭ съ învеце. Кîte о dатъ вріndŭ съ pedepseаskъ пе маĭ мȣлцĭ dintр'înшії, леагъ кîte doĭ, tреĭ бъецĭ кȣ коаdеле лорŭ ші-ĭ батъ пе fіе-каре ка съ меаргъ înainte.

О алтъ капрічіе а Кinezілорŭ este гȣstȣлŭ лор пентрȣ пічіоареле челе мічĭ але dамелор лор; întр'adевърŭ, ші noĭ еȣропеенії преферъмŭ пічіоареле мічĭ ла :о dамъ, dар Кinezії нȣ se мȣлцȣмеskŭ кȣ пічіоареле мічĭ, каре натȣра а dървітŭ ȣнорŭ fіінце прівілеціате din sексȣлŭ фрȣмоsŭ, ші еĭ întрeбȣінцеzŭ фелȣрімĭ de міzлоаче варваре ші dȣреroase ка съ defігȣреzе пічіоареле femeілорŭ лорŭ, astŭ-felŭ къ нȣ se маĭ кȣноаште къ е ȣнŭ пічіорŭ, пічіоареле семънîndŭ кȣ ȣнŭ пȣмнŭ ші femeea нȣ маĭ поаte съ меаргъ пе dînsele. Însъ нȣ тоцĭ Кinezії fакŭ ачеstea, чі femeile оаменілорŭ de рîndŭ se бȣкȣръ кȣ пічіоареле лорŭ натȣрале; нȣмаĭ fetele de нобілĭ sîntŭ кънніte din копілъріеа лорŭ кȣ ніште машіне апъсъtoаре, каре ле портŭ пе пічіоаре, пînъ кîndŭ пічіоареле лорŭ s'а мікшоратŭ кȣм о чере moda кінезеаskъ. Тартарі каре локȣеskŭ în Кina н'а аdoнтатŭ нічĭ пînъ акȣмŭ ачеste гȣstȣ алŭ Кinezілорŭ în прівінца пічіоарелорŭ мічĭ пе каре Кinezії ле нȣмеskŭ кȣ нȣміреа поетікъ de „кріnȣрĭ d'аȣрŭ.“ În фоаеа de zestре а ȣнȣĭ Кinezŭ, фігȣреазъ ші ачеstĭ «кріnĭ d'аȣр.» Оріціна ачеstȣĭ обічеĭŭ dатеазъ dȣпе ȣнії de ла 1100 'nainte de Хр. Кîndŭ атȣнчĭ femeea ȣнȣĭ імператŭ кінезеskŭ авеа пічіоареле desfігȣраte ші а ордонатŭ ка ла тоатъ лȣмеа, femeile съ аібъ пічіоареле мічĭ. Eатъ къ în Кina, кîndŭ імператȣлŭ аре ȣнŭ кȣсȣрŭ, тоатъ лȣмеа требȣе съ'л аібъ.

Ачеstŭ гȣstŭ бізарŭ алŭ Кinezілорŭ пентрȣ лȣкрȣрĭ în міniатȣръ, съ întinde ші асȣпра арборілор ші гръdінілорŭ. Ȣn воіацїор moderн а везȣтŭ în Кina арборȣлŭ Mangiperus indica (каре пretutindenea este ȣнŭ арборŭ маре) пȣsŭ întр'о оалъ авîndŭ о мъріме нȣмаĭ d'ȣнŭ kotŭ. În орашȣлŭ Кanton sîntŭ гръdінĭ мічĭ але къроръ сȣпрафаца нȣ е маĭ маре de кîtŭ мъріmea ȣнеĭ месе; кȣ тоате ачеstea, о асемеnea гръdініцъ аре кîte odатъ 15 пînъ ла 20 de speцe de арборĭ фоарте мічĭ ші бътрînĭ. Ачеастъ мікшораре а арборілорŭ нȣ se фаче de odатъ чі чере о лȣкраре konsекȣтівъ ші neîntерȣптъ în маĭ мȣлте ценерацїȣнĭ. Dарŭ Кinezії аŭ destȣлъ ръбdаре, ачеаsta е пробатŭ прін ръбdареа лорŭ în атîта секȣле, пентрȣ ȣнŭ гȣвернŭ infамŭ а кърȣіа рацїȣне înалтъ konsistъ întр'ȣn baston de бамбȣс.

Тіпърітŭ în Тіпографіеа Колецїȣлȣĭ Sf. Sava.